

Românii curgători

Atunci când trăim departe de țara în care ne-am născut, gândurile despre atingerea noastră cea de toate zilele cu lumea "de afară" sunt ca o muzică ambientală, pe fundalul căreia ne mișcăm ca-ntr-un film. De parcă ne-am vizualiza de la distanță, viețuim de două ori: odată în direct și odată pe ecranul suprapus peste experiența noastră de acasă. Despre contactul nostru cu ceilalți, cei pentru care "ceilalți" suntem noi, nu încetăm să ne mirăm, indiferent câte decenii s-ar împlini de la plecarea noastră. Suntem români printre străini, români aici acasă.

Se spune că am fi deschiși din fire, capabili să ne pliăm rapid după orice situație. Ca orice trăsătură, și adaptabilitatea are fațetele ei mai puțin măgulitoare. Gurile rele spun că ne paște golirea de conținut, dacă ne schimbăm culoarea de la o zi la alta, după cum bate vântul. Așa să fie oare? Am descins în căutarea adevărului la fața locului.

Am dat start aventurii cotidiene și, dând colțul, m-am trezit față-n față cu o inscripție de doi metri pe peretele unei case: "Be like water, my friend: tasteless", semnat Bruce Lee. Îmi amintesc vag de luptătorul sprinten de pe marile ecrane, pe bună dreptate invidiat pentru talentul aproape miraculos de a se face nevăzut, respectiv de a apărea pe neașteptate. "Dreptate are", îmi zic în gând. Să fii ca apa, neutru la gust, dar nu de prost gust. Transparentă, invizibilă la prima vedere,

dar tenace când e vorba să modeleze pietrele de râu. Și mă duce gândul la românii "curgători", noi, cei care ne-am transbordat peste granițele țării, dar nu am dispărut de tot. Continuăm să ne destăinuim subtil, după modelul vaselor comunicante, lipsiți poate de ostentație, dar existenți. De bună seamă că facem față situației destul de bine, oglindind în "apele" noastre lumea multicoloră cu care ne întâlnim. Filtrăm fără întrerupere, dar asta nu înseamnă că n-am avea adâncime. Neutri la gust - poate - dar harnici, adunând aromele pestrițe ale unei planete pe care suntem mereu bine primiți. Omagiu actorului amator de apă limpede. Are dreptate. "Be like water, my friend: tasteless." Revin la noi. Știu că e mare pericol să generalizez. Dealtfel mă îndoiesc că ar exista trăsături universale valabile, aplicabile unei întregi națiuni. Har Domnului, suntem unici, fiecare în felul său. Dar românii sunt adaptabili, asta o spun mulți, chiar dacă sună plat. Suntem maleabili, flexibili, modelabili. Oare nu e minunat că avem capacitatea și, mai ales, libertatea de a ne dezvolta, devenind mai mult decât atât, cetățeni ai lumii? Suntem indivizi cu calități și defecte proprii. Nu suntem exponenții unui genom limitat. Destinul nostru face vrând-nevrând o cotitură când emigrăm, dar asta nu implică neapărat schimbarea "stării noastre de agregare" intime, aceea de români. Nu ne transformăm în "neromâni" sau "antiromâni" atunci când ne adaptăm vieții în altă țară. Nu ne amputăm nimic, ci mai degrabă creștem, asemeni unor copaci altoiți. Continuăm să facem parte din frumosul popor vegetal, cel inventat de Ana Blandiana în portetul nostru poetic, strecurat ca prin minune prin cenzura comunistă.

"De unde altfel liniștea / În care așteptăm desfrunzirea? / De unde curajul / De-a ne da drumul pe toboganul somnului / Până aproape de moarte, / Cu siguranța / Că vom mai fi în stare să ne naștem / Din nou?"

Iată ce spune contemporanul nostru, scriitorul Andrei Pleșu, legat de adaptare: "Într-o poveste orientală, se vorbește despre un bogătaş avar, care a fost pedepsit să nu mai poată scăpa niciodată de încălțările sale rupte, pentru că nu le-a aruncat la timp. Trebuie să ne schimbăm, la timp, încălțările, să nu ne atașăm,

cu încăpățănare, de ceea ce, uneori, pare proprietatea noastră cea mai intimă, dacă nu chiar însuși destinul nostru".

"Virtutea - dacă există - e una singură: plasticitatea", spune în continuare Andrei Pleșu. "Nu versatilitatea, nu inconsistența, nu oportunismul, dar plasticitatea: adică puterea de a reacționa în infinit diferențiat la infinita diferențiere a împrejurărilor, puterea de a trăi nu aplicând criteriile gata făcute, ci descoperind criterii. Cu alte cuvinte, puterea de a fi nou clipă de clipă", închid ghilimele, punând capăt citatului din "Jurnalul de la Tescani".

În virtutea mottoului veșniciei luări de la capăt, după ce am închis cu grijă ușa în urma noastră, ni se deschide o ușă în față, în țările în care suntem întâmpinați la sosire. La prima vedere pare de necrezut, dar s-a nimerit să găsim tocmai unde mă așteptam mai puțin, în paginile unui ghid turistic despre România, o descriere simplă și la obiect a unei "metehne" tipice românești. Iată pasajul care mi-a atras atenția:

"Piese de teatru absurd ale lui Eugen Ionesco sunt o încercare de a ridica puțin pătura gri a cotidianului anost, pentru a descoperi sub ea "o lume neatinsă" (...) Analog sculptorului Brâncuși, și Ionesco caută permanent o esență ascunsă, o realitate vitală, uitată, necunoscută până acum, care se ascunde în dosul unei lumi aparente. Probabil că idealul acesta artistic, tinzând spre un adevăr clar și simplu, în căutarea unei "uși" poetice, în dosul căreia se află realitatea lepădată de straietele ei lumești, este un ideal arhaic, românesc". Am citat din ghidul turistic "Kulturschock Rumänien".

Că "românul s-a născut poet" știam deja demult, dar mărturisesc că mi se părea perfect normal. Pentru mine, "șocul" e să constat că nu sunt și celelalte neamuri la fel. Credeam că toți puii de om - și în special urmașii lui Goethe - caută sensuri în adânc. Păcatele mele, iată ce ușor putem cădea în capcana

extrapolării!

Iluzia și speranța într-un locaș fără păcate ne însoțeste așadar peste tot prin lume. Dar "peste tot atârnam greu, teama de singurătate", vorba unui cântec interpretat de regretatul Florian Pițuș. Am plecat în căutare, dar ce anume căutăm de fapt? Prea mult s-a vorbit despre natura poetică a sufletului de român și despre intraductibilitatea cuvântului "dor". Poet sau nepoet, românul nu e doar un "animal afectiv", cum îl numește într-o sintagmă Octavian Paler. Norocul face să avem și vocație realistă. Fericita combinație dintre poet și realism naște adevărate nestemate, cunoscutul "haz de necaz".

Suntem tentați să criticăm tot ce-am lăsat în urmă, accentuând defectele de orice natură ale poporului și țării din care provenim. Pe când era tânăr, Emil Cioran spunea: "Cum poți fi român! Era o întrebare la care nu puteam răspunde decât printr-o autoflagelare de fiecare clipă (...)" Mai târziu, același Cioran ripostează nervos: "Eu nu-mi iubesc țara? Păi eu îmi iubesc țara așa de mult, că-mi e rușine că sunt român!". Același Emil Cioran, la maturitate, spune răspicat: "Iubesc istoria României cu o ură grea". Nu cumva trecem toți prin aceleași etape, maturizându-ne cu trecerea vremii, cu sau fără voie? Faptul că până și cele mai luminate minți au căzut în păcatul de a se rușina pentru că sunt ruși, germani, români sau orice altceva, nu e un alibi, nici pentru noi.

Fără pretenția de a minimaliza sau lua în derâdere vădita tristețe care transpare din comentariile pesimiste, rămâne o binecuvântare libertatea de mișcare pe care am dobândit-o acum câteva decenii. Numai grație ei avem de unde alege. N-a fost întotdeauna un lucru de la sine înțeles. Faptul că nu suntem condamnați din naștere la un destin unic, de "ou ștampilat" cu numele unei nații - sintagma aparține scriitorului Patapievic - rămâne cadoul cel mai de preț. Asemeni fiului rățâcitor, abia de la distanță învățăm să prețuim libertatea la justa ei valoare. Comparația nu e doar o figură de stil din lumea literaturii, ea este, înainte de toate, un mod de a progresa, care la nevoie se aplică și spațial, de-a lungul și de-a latul planetei.

Gabriela Căluțiu Sonnenberg - Spania

DIFERENȚA DINTRE JURNALIST ȘI SCRITOR

Cu ani în urmă, cineva m-a întrebat cu un aer de superioritate, după o lansare de carte: "Chiar dacă te-au dat afară de la ziar, tot mai scrii cărți?" Am înțeles imediat că nu face diferența dintre statutul de jurnalist și cel de scriitor. Apoi am observat că nu numai aceea persoană (mai mult sau mai puțin de bună credință sau snoabă, ori amândouă variantele) face confuzii în ceea ce privește aceste două profesii asemănătoare însă și foarte distincte între ele.

Jurnaliștii sunt profesioniștii și oameni ai literelor care reprezintă populația, făcând dialogul continuu cu sistemul politic, respectiv cu cel public, având ca obiectiv informația exactă a populației și apărarea: drepturilor și libertăților cetățenilor, intereselor comune privind modul de administrare a banilor publici, a democrației într-o țară. Prin statutul lor, ziariștii sunt cei care nu au voie să folosească figuri de stil precum metafora ori comparația în materialele lor și nici un limbaj tehnic care să nu fie înțeles de populație. Este interzisă ficțiunea în orice material publicat, respectiv știre care, deși este o efemeridă, ea trebuie să oglindească istoria reală a aceluși moment. Pe umerii jurnalistului apasă o responsabilitate uriașă, el trebuie să fie scriitorul unei istorii exacte, fără niciun compromis cu eroarea. De asemenea trebuie să respecte legile privind mass media, în totalitate, să acționeze doar pe domeniul public, fără să atingă viața privată a cuiva. Jurnalistul poate fi liber profesionist sau poate fi angajatul unei firme mass media, specializându-se chiar în anumite domenii (învățământ, sănătate, justiție, cultură, etc.) Cauzele pentru care jurnalistul este privit cu suspiciune și uneori chiar neagreat ar putea fi multiple. În primul rând el scoate la lumină tot ceea ce se ascunde după aparențele care uneori înșală, cerând transparență totală privind activitatea sistemului politic și public. Teama de a nu se afla unele adevăruri îi fac pe unii să se ascundă, să aibă aversiune față de mass media. Un alt motiv pentru care unii nu simpatizează bresla jurnaliștilor ar fi lipsa de profesionalism al unora care scriu după dictate politice, neștiind că nu se poate sluji la doi stăpâni...

Populația ar trebui să conștientizeze că jurnaliștii sunt reprezentanții ai poporului cărura îi datorează fidelitate, sinceritate și efortul de a da informațiile necesare pentru a lua decizii bune și de a interveni când se fac nedreptăți. Opinia publică trebuie să fie puternică, curajoasă și hotărâtă.

Scriitorul este artist. Este omul literelor care în primul rând are un har și o chemare divină, la fel luptă pentru apărarea intereselor publice și a drepturilor omului, putându-se folosi în lucrările sale de metafore, comparații, ficțiune pentru a sublinia unele fenomene negative din societate în vederea eradicării sau estompării lor. Poate fi poet sau prozator, putându-se exprima liber. El reprezintă conștiința unui popor. "Un scriitor e un om care exprimă în scris cu o liminară sinceritate ceea ce a simțit, ceea ce a gândit, ceea ce i s-a întâmplat în viață, lui și celor pe care i-a cunoscut, sau chiar obiectelor neînsuflețite", spunea Camil Petrescu. Snobii și oamenii de rea credință știu că pe jurnalist se pot răzbuna ușor intervenind să fie dat afară de la instituția mass media, dar scriitorul, el este liber, scrie și ceea ce scrie rămâne pentru veci de veci. Și efemerida (știrea de moment) rămâne, undeva în arhive... Pe când făceam unele cercetări pentru o

carte pe care am scris-o, m-am folosit cu succes de o știre care m-a edificat privind o nedreptate înfăptuită cu secole în urmă. Iată, deci, ce important este ca redactorul sau reporterul să consemneze cu exactitate derularea unui eveniment.

Atât jurnalistul cât și scriitorul trebuie să aprobe valorile de bază ale societății: cinstea, dreptatea adevărul. Fiind în slujba binelui vor fi mereu în opoziție cu răul. Ei trebuie să-și aducă aportul și la educarea populației și schimbarea mentalităților nesănătoase, învățând cetățenii să gândească și să-și dezvolte cultura civică. "Natura omului arată că a fost făcut pentru a gândi, a se închina și a muncii. Formarea unui om gânditor, imaginativ, visător, din brutul ce-l conține omul este una dintre cele mai urgente sarcini ale societății... Orice instituție mare sau mică, faimoasă sau necunoscută, care se dedică muncii necesare și dificile de a-i învăța pe oameni să gândească merită recunoștința întregii rase umane", spunea A. W. Tozer în cartea sa: "Ridicarea pânzelor".

Promovarea adevărului este un lucru de bază în activitatea oamenilor de cultură dedicați condeiului. Adevărul este cel mai mare privilegiu și cea mai mare comoară pe care o poate poseda cineva. Darnu e ușor să spui adevărul într-o lume în care se "poartă" duplicitatea. De aceea s-ar putea să-l coste pe jurnalist sau pe scriitor. "Adevărul este un patron atât de regal, încât ar trebui să-l îmbrățișăm fără să ținem seama de consecințe. Mai degrabă să spunem: Acesta este adevărul. Dumnezeu să mă ajute să umblu în el, indiferent ce înseamnă asta", a subliniat A. W. Tozer în cartea cu același titlu.

În mod categoric, ambele bresle au ca scop să aducă o schimbare în bine în societate și asta ar trebui să se întâmple. Închei cu un citat de Nicolae Iorga: "Înțelepciunea vieții e simplă: fă ca pe unde ai trecut tu, să fie mai bine ca înainte".

Marina GLODICI, Cluj-Napoca

DRAGOSTEA

Nicolae NICOARĂ-HORIA

Tu mi-ai spus că dragostea se-nvață
Și m-am uitat adânc în ochii tăi
Cum se uită zorii-n dimineață
Peste Munți, pe dealuri și pe văi.

Dragostea, cel mai curat veșmânt,
Dragostea-i cuvântul dinspre care
De la-nceput de lume pe pământ
Soarele din sinea lui răsare.

Dragostea în aur nu se schimbă,
E-atât de simplu Alfabeta ei
Cu adevărul scris în orice limbă
Pentru creștini, dar și pentru ateii!

În ea e biruința și puterea
La înălțimea ta să te ridici
Și nu se moștenește ca averea
Testată de părinți și de bunici.

Câtă vreme omul e în viață
De la leagăn, până lângă nori,
Nu uita că dragostea se-nvață,
Cum înveți să umbli și să zbori.

Lumina din cuvânt nu e deșartă,
Cu omul singur totdeauna-s doi,
E cea care ne vindecă și iartă
De toate făr' delegile din noi.

Chipul ei, cel mai presus de toate,
Îl port în suflet ca pe-un semn divin,
Fără de Dragoste nu-i libertate
Și nu va fi în veci de veci. Amin.

